

Magyarország leglátogatottabb múzeuma

Mennyit ér a Dél-Alföld kincse?

A Feszty-körkép és az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark alig több mint kétéves nyitva tartása még európai szinten is sikertörténetnek számít. Ópusztaszer tavaly több látogatót fogadott, mint bármelyik magyarországi múzeum, és az Alföld közepén a Feszty-körképet többen látták, mint Normandiában a Hódító Vilmos tetteit bemutató, híres ba-yeux-i szőnyeget. Holott az infrastrukturális és az idegenforgalmi különbséget ismerjük. Bármekkora is volt az esztétizáló fanyalgás a nyitáskor, úgy tűnik, honfitársaink megértették Ópusztaszer lényegét és nem valami-féle vásári látványosságot, hanem történelmi emlékhelyet láttak benne. A tavalyi, 600 ezer fölötti látogatottság magáért beszél.

A Dél-Alföldnek ez a kincse azonban sokszor nemcsak annyi, amennyi látszik belőle. Infrastrukturális és fejlesztési gondjai vannak, melyek orvoslására középtávú terv készült, ám a gondok a megye szűk pénztárcájából nehezen megoldhatók. Merre fejlődik voltaképpen a Nemzeti Történelmi Emlékpark? Mi a jövője, és főleg mennyibe kerül ez a jövő? A kérdésekre Nagy Lászlóval, a Nemzeti Történelmi Emlékpark ügyvezető igazgatójával kerestük a válaszokat.

● **Több mint két év telt el a Feszty-körkép elhelyezése óta. Változott-e valamit az emlékpark eszméisége?**

– Ami az eszméiséget illeti, nem szeretnék más tollal ékeskedni, vissza kell mennem az „óseimhez”, Trogmayer Ottóhoz és László Gyulához. Az eredeti alapötlet az volt, hogy Ópusztaszer váljon nemzeti történelmi emlékparkká. Ennek több mint negyedszázada két oka volt: az anonymsi legenda és a földosztás. Menet közben már László Gyula javaslatára került ide a Feszty-körkép, egyrészt mint ennek a szellemiségnek a hordozója, másrészt, mint megoldatlan sorsú kultúrtörténelmi alkotás. Ez a felállítás azóta sem változott, és én is a történelmi emlékpark szerepét tartom a legfontosabbnak. E szerep az 1995-ben megalakult közhasznú társaság révén azzal a felismeréssel módosult, hogy az emlékparkot minél inkább közkinccsé kell tenni. Vagyis meg kellett teremteni a bemutatás feltételeit úgy, hogy a kultúrpia és az idegenforgalmi piacra is bevigyük. Mindez azt sugallta – és az európai új felfogások is erről szólnak –, hogy a park lépjen ki a szigorúan vett múzeumi jellegből és váljon inkább emlékhellyé. Az én felfogásom szerint tehát olyan infrastruktúrát kell építeni, amely az eszméiségnek alárendelődik és kiszolgálja a látogatói igényeket.

● **Szakemberek állítják, hogy Ópusztaszer a látóval szempontról felér bármelyik nagy európai skanzennel, ráadásul Magyarország leglátogatottabb múzeumi létesítménye. Milyen befektetések kellenek még ahhoz, hogy az adottságok ne vessze-**

Az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark tavaly több mint 600 ezer látogatót fogadott, s ezzel az ország legnépszerűbb múzeuma

nek el a kedvezőtlen infrastruktúra miatt?

– Az infrastruktúrát nemcsak anyagi, hanem szellemi értelemben is gondolom. El kell fogadnom azoknak a véleményét, akik bizony azt mondják, hogy az emlékpark kissé eklektikus, hiszen a XI–XII. századi romkert mellé odakerül a XIX. századi mezőváros és falu, sőt a XX. századi erdők temploma kiállítás is. Ez természetesen nem bántásként mondom: az emlékpark magán hordozza az építés és telepítés történetét. Vagyis a Feszty-körkép és a romkert egységes szellemi kultúrát alkot, amelyre mint szellemi infrastruktúra felépül a skanzen jelentős része, az Erdők temploma, a gátórház, a szórakoztató rész, a lovasprogramok, és tulajdonképpen a nyolc kiállítás is. Legszigorúbban a Szermonostor és kora, de az emlékpark szellemiségének jegyében fogant a többi is.

● **Nyilván az anyagi infrastruktúra okozza a több gondot...**

– A materiális infrastruktúra tulajdonképpen az idegenforgalom része. Ezzel több okból is elég nehezen boldogulunk, legfőképpen, mert induláskor nem volt megfelelő tőkénk ahhoz, hogy a kiszolgálás is a mienk lehessen, és szinte mindent külső vállalkozókkal kellett megoldanunk. Ennek egyik legjobb példája a szeri csárda, amelyik – miként többségben az emlékpark is – a Csongrád megyei közgyűlés tulajdona, ezzel együtt mégsem mi működtethetjük. Vagy megoldatlan a parkoltatás és az emlékpark közvetlen környezetének kérdése is. Van megállapodás rá, hogy egy úgynevezett postakocsi-csárdát építünk, de persze ehhez is befektető kell. Sajnos elég nehezen haladunk az ilyesfajta infrastrukturális ügyekben. Ez kedvezőtlen a közönség fogadása szempontjából, és nem tagadom, a bevételek szempontjából is.

● A magyarok öt százaléka látta Még 40 év zarándoklat

Tavaly csúcsev volt Ópusztaszeren, hiszen a Feszty-körképnek közel 550 ezer nézője volt, amihez hozzá lehet venni durván 100 ezer látogatót, akik csak az emlékparkban jártak (különböző ünnepi eseményeken például). Ezzel az emlékpark messze Magyarország leglátogatottabb múzeuma!

Egy 1995-ös országos közvélemény-kutatás szerint a Feszty-körkép és a Nemzeti Történelmi Emlékpark, vagyis

Ópusztaszer ismertsége 14-15 százalékos volt. Ez a szám a tavalyi év alatt megduplázódott.

Egy 1996-os elemzés alapján Magyarországnak lényegében nem volt olyan települése, ahonnan valaki el ne látogatott volna Ópusztaszerre! Ez több mint 3200 települést jelent. A legtöbb látogatót Pest megye adta, de rögtön utána Csongrád következett...

Ha átlagosan évi 375 ezer

új magyar nemzetiségű látogatója lesz a Nemzeti Történelmi Emlékparknak, úgy körülbelül 40 év alatt érhető el, hogy a 15 millióból minden magyar legalább egyszer elzarándokoljon Ópusztaszerre...

P. J.

Jelenleg ugyanis az történik, hogy mi megteremtjük az 5-600 ezer látogatót, működtetjük a kultúrát, a fölét pedig leszedik a vállalkozók, holott ez a bevétel a többi lábón állás miatt nagyon fontos lenne nekünk. Elkéne például egy igazi, jó kis motel is az egy napos látogatóknak, ezekre a tennivalókra a tervek mind megvannak. Elkészítettünk egy 5 éves tervezetet, amelyik szigorúan illeszkedik a rendezési elképzelésekhez. Ebben úgy fogalmazzuk meg

az emlékparkot, mint „kulturális, közművelődési és nevelési intézményt, amely a Dél-Alföld fontos tájvédelmi körzetében helyezkedik el és mind teljesebb értékű turisztikai látványosságot kínál”. A tervezetben a zöldövezetek fejlesztésétől a rotunda tetőszerkezeti problémáin keresztül a történelmi szoborpark gondolatáig, vagy az informatikai rendszer kiépítéséig mindennel foglalkozunk.

● **Miből végeznék ezeket a fejlesztéseket?**

– A Nemzeti Történelmi Emlékpark nem kap állami támogatást. Pályázhatunk bizonyos összegekre, de automatikus támogatás nincs. A közhasznú társaság annak idején 28,2 millió forintos törzstőkével, hét tulajdonossal alakult meg, melyek közül a legnagyobb részesedése – 82,5 százalékkal – Csongrád megye közgyűlésének van. Ha tehát eredménytelenül gazdálkodunk, magunkra vethetünk, mert nem húz ki a csávából senki. Egész pontosan

A Bütü-ház, ahol az amerikai mamutfenyő szeletét elhelyezték. (Fotók: Enyedi Zoltán)

helyé, ami ugye támogatással is jár. Igazából erre sem kaptunk választ, gondolom, a történelmi bizonyítékokat nem találták olyan nyilvánvalónak, mint a többi emlékhely esetén. Azt mondták, az Országgyűlés majd egységes törvényt hoz, aztán számunkra nem lett belőle semmi. Én mégis úgy vélem, nem lehet nem észrevenni, hogy ide évente több, mint 600 ezer ember zarándokol el. Igaz, ugyanakkor sem a jelenlegi, sem az előző kultuszminiszter nem látta az emlékparkot, pedig tavaly, az egyetem jubileumán, Trogmayer Ottó igazgató úr felajánlotta, hogy személyesen vezeti körül Magyar Bálintot, hiszen úgysis errefelé jönnek-mennek Szegedről. Nem volt idő rá...

● **Gondolom, sokakat érdekel, hogy a fejlesztéseket az emlékpark milyen árak mellett éri el. Hiszen a túl magas árak épp az ellenkező hatást váltanák ki.**

– Mi gazdasági társaságként működünk, ami üzleti tevékenységet feltételez, de eközben nemzeti emlékhely is vagyunk, és erkölcsileg nem engedhetjük meg magunknak a jegyek állandó emelését, hiszen ezzel épp azoknak egy részét záránánk ki a látogatók közül, akiket idevárnánk. Tavaly látogatóink 65 százaléka került ki az úgynevezett kedvezményes körből, tehát nyugdíjas, katonai vagy diák volt, ami egyfelől öröm, hogy a diákok jönnek, másfelől meggondolkodtató. Az idei féléves mutató már 82 százaléknál tart! Szerintem az ifjúság, az iskolák támogatásával sok mindent meg lehetne oldani. Annak idején például még elődeim kérték a minisztérium támogatását, hogy minden iskolához eljuthasson az emlékparkról készített filmünk. Nem kaptuk meg. Vagy a kulturális kormányzathoz fordultunk, hogy címzett támogatások formájában igenis teremtsek meg annak a feltételét, hogy a határon túli magyarok hozzáférhessenek az emlékparkhoz. És más emlékhelyekhez is! Ne nekünk adják a pénzt, hanem az ő szervezeteiknek. Tulajdonképpen választ sem kaptunk rá.

● **Tudom, hogy szíven viseli a határon túli magyar látogatókat. Mi lehet a megoldás?**

– Voltaképpen nem nekem kellene kérnem a segítséget, akinek anyagi érdeke származik belőle, hanem a kormányzatnak magától kellene reagálnia a helyzetre és segíteni határon túli honfitársainknak, hogy megnézhesék Ópusztaszer. Mondjam úgy: „Nekem a kérés nagy szegény, adjon úgy is, ha nem kérem”. Rendszeresen jönnek magyarok Erdélyből, Vajdaságból, Kárpátaljáról, nincs pénzük, és én sokszor beengedem őket. Pedig tényleg nem engedhetem meg magamnak, hogy egész csoportokat ingyen beengedjek, ugyanakkor viszont erkölcsileg mi mást tehetek? Ráadásul épp a kulturális vezérkar kérdőjelezi meg a dolog fontosságát. Pedig csak meg kellene nézzék az emlékkönyveket, s a pillantásokat, ahogy ezek az emberek körbejárják Ópusztaszeren.

● **Fehérvár, Esztergom, s a többi nevezetes magyar történelmi hely 2000-re nemzeti emlékhely lesz, vagyis sorsukról az állam is gondoskodik. Ópusztaszer erről a listáról lemaradt...**

– Tavaly készült el egy komoly történelmi, szellemi, idegenforgalmi érvekkel alátámasztott felterjesztés, mely azt kérte, hogy az államalapítás közelgő évfordulójára Székesfehérvár, Esztergom, Pécs, stb. mellett Ópusztaszer is nyilvánítsák emlék-